

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ANTHONY MICHAEL COLLINS
prednesené 1. februára 2024¹

Vec C-53/23

**Asociația „Forumul Judecătorilor din România“,
Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor“
proti**

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť, Rumunsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právny štát – Nezávislosť súdnictva – Článok 2 ZEÚ – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Články 12 a 47 Charty – Uznesenie, ktorým sa vymenúvajú prokurátori poverení vyšetrovaním podozrení z trestnej činnosti a korupcie a začatím konania proti sudcom a prokurátorom – Žaloba o čiastočnú neplatnosť uznesenia podaná združeniami sudcov a prokurátorov – Aktívna legitímácia združení na začatie konania – Požiadavka stanovená vo vnútroštátnom práve týkajúca sa subjektívneho práva alebo legitímneho súkromného záujmu“

Úvod

1. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania nastoľuje novú otázku práva Únie. Môžu sa združenia sudcov a prokurátorov založené na podporu nezávislého, nestranného a účinného súdneho systému² odvolávať na článok 2 a článok 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s článkami 12 a 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) s cieľom preukázať svoju aktívnu legitímáciu na podanie žaloby na podporu uvedených cieľov na vnútroštátny súd?

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Ide o združenia Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (ďalej len Združenie „Fórum sudcov Rumunská“) a Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor“ (ďalej len Združenie „Hnutie na obranu postavenia prokurátorov“) („ďalej len „žalobcovia“).

Právny rámec – vnútroštátna právna úprava

2. Článok 8 ods. 1¹ Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ (zákon č. 554/2004 o správnom súdnom konaní) z 2. decembra 2004³ stanovuje:

„Fyzické a právnické osoby súkromného práva môžu podať žalobu na ochranu legitímneho verejného záujmu len subsidiárne, ak škoda na legitímnom verejnom záujme logicky súvisí s porušením subjektívneho práva alebo legitímneho súkromného záujmu.“

3. V marci 2022 nadobudol účinnosť Legea nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (zákon č. 49/2022, ktorým sa zrušuje odbor vyšetrovania trestných činov spáchaných v súdnictve a ktorým sa mení zákon č. 135/2010 Trestný poriadok)⁴. Týmto zákonom bol zrušený Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (odbor vyšetrovania trestných činov spáchaných v súdnictve; ďalej len „OVTČS“) v rámci Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Prokuratúra pri Najvyššom a kasačnom súde, Rumunsko; ďalej len „PÎCCJ“). Na základe zákona č. 49/2022 sa tiež preniesla zodpovednosť za vyšetrovanie a trestné stíhanie všetkých trestných činov vrátane korupcie, ktorých sa mali dopustiť sudcovia a prokurátori, na odbor vyšetrovania trestných činov zriadený v rámci PÎCCJ alebo na prokuratúry pri odvolacích súdoch, v závislosti od stupňa súdu, na ktorom dotknutí sudcovia a prokurátori pôsobia.

4. Podľa článku 3 ods. 3 zákona č. 49/2022 Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României (Prokuratúra pri Najvyššom a kasačnom súde, Rumunsko; ďalej len „žalovaný“) na návrh plenárneho zhromaždenia Consiliului Superior al Magistraturii (Vyššia rada sudcov a prokurátorov, Rumunsko; ďalej len „CSM“) vymenúva prokurátorov poverených začatím trestného konania vo veciach týchto trestných činov. Minister spravodlivosti je členom CSM. Žalovaný prijal uznesenie č. 108/2022 z 3. júna 2022, ktorým vymenoval viacerých prokurátorov poverených začatím trestného konania v súlade so zákonom č. 49/2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Toto uznesenie bolo prijaté na návrh plenárneho zhromaždenia CSM⁵.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

5. Žalobcovia sú neziskové, mimovládne, apolitické právnické osoby súkromného práva. V ich stanovách sa uvádza, že sú zriadené okrem iného s cieľom zabezpečiť nezávislý, nestranný a účinný súdny systém a vytvárať, podporovať, koordinovať a implementovať projekty na zlepšenie, modernizáciu a reformu súdneho systému.

6. Návrhom podaným 5. augusta 2022 na Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť, Rumunsko) žalobcovia podali žalobu na súdne preskúmanie, ktorou sa domáhajú čiastočného zrušenia napadnutého uznesenia. Namietajú vymenovanie, okrem iného do PÎCCJ, niekoľkých prokurátorov poverených vyšetrovaním a trestným stíhaním všetkých trestných činov, ktorých sa mali dopustiť sudcovia a prokurátori. Žalobcovia tvrdia, že zákon č. 49/2022, ktorý je právnym základom napadnutého uznesenia, je v rozpore s článkom 2, článkom 4 ods. 3 a článkom 19

³ Monitorul Oficial al României, časť I, č. 1154 zo 7. decembra 2004 (ďalej len „zákon č. 554/2004“).

⁴ Monitorul Oficial al României, časť I, č. 244 z 11. marca 2022 (ďalej len „zákon č. 49/2022“).

⁵ Hotărârea nr. 63/3 mai 2022 (rozhodnutie č. 63 z 3. mája 2022).

ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ, s prílohou IX k aktu o podmienkach prístúpenia⁶ a s rozhodnutím Komisie 2006/928/ES⁷, ako ho vykladal Súdny dvor v rozsudku Asociația „Forumul Judecătorilor din România“⁸.

7. Žalobcovia tvrdia, že vzhľadom na špecifickú povahu podozrení z korupcie voči sudcom a prokurátorom by tieto podozrenia mali vyšetrovať a trestne stíhať špecializovaní prokurátori, ktorí sú odborníkmi na boj proti korupcii a majú k dispozícii dostatočné zdroje na riadny výkon tejto úlohy. Žalobcovia namietajú proti účasti plenárneho zhromaždenia CSM na postupe vedúcom k vymenovaniu osôb poverených výkonom tejto úlohy. Ďalej tvrdia, že tento postup nezaručuje, že prokurátori budú vymenovaní na základe zásluh alebo že budú nezávislí. Napokon tvrdia, že vyšetrovaním a trestným stíhaním takýchto trestných činov by malo byť poverené Direcția Națională Anticorupție (Národné protikorupčné riaditeľstvo, Rumunsko; ďalej len „DNA“), ktoré sa špecializuje na boj proti korupcii v Rumunsku a z organizačného hľadiska je nezávislé od PÎCCJ⁹.

8. Žalovaný vzniesol námietku proti prípustnosti žaloby z dôvodu, že žalobcovia nemajú aktívnu legitímáciu na podanie návrhu na súdne preskúmanie napadnutého uznesenia. Podľa žalovaného sa táto žaloba zakladá skôr na legitímnom verejnom záujme než na subjektívnom práve alebo legitímnom súkromnom záujme, ako to vyžaduje vnútroštátne právo. Keďže napadnuté uznesenie sa nedotýka žalobcov ani ich cieľov, ale skôr prokurátorov vymenovaných na jeho základe, žalobcovia nemajú subjektívne právo ani legitímny súkromný záujem na napadnutí jeho platnosti, a preto sa na tento účel nemôžu odvolávať na legitímny verejný záujem.

9. Žalobcovia sa domáhajú svojej aktívnej legitímácie na tom základe, že ich hlavnou činnosťou je obrana postavenia sudcov a prokurátorov, presadzovanie práv a hodnôt týchto profesií a „obrana nezávislosti súdnictva v právnom štáte“. V stanovách Združenia „Fórum sudcov Rumunska“ je upravená možnosť podávať návrhy na začatie určitých súdnych konaní v záujme dosahovania týchto cieľov.

10. Vnútroštátny súd uvádza, že v súlade s článkom 1 ods. 1 zákona č. 554/2004 sa každá osoba môže obrátiť na príslušný súd s návrhom na zrušenie správneho aktu orgánu verejnej moci, ktorý poškodzuje jej legitímne záujmy. Článok 2 zákona č. 554/2004 stanovuje, že legitímny záujem môže byť súkromnej alebo verejnej povahy. Článok 8 ods. 1¹ zákona č. 554/2004 v podstate stanovuje, že fyzické a právnické osoby súkromného práva sa môžu odvolávať na verejný záujem na začatí konania len vtedy, ak tento záujem priamo súvisí s ich subjektívnym právom alebo legitímnym súkromným záujmom. Vnútroštátny súd poznamenáva, že v rokoch 2016 a 2017

⁶ Akt o podmienkach prístúpenia Bulharskej republiky a Rumunska a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 157, 2005, s. 203, ďalej len „akt o podmienkach prístúpenia“).

⁷ Rozhodnutie Komisie z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56; ďalej len „rozhodnutie o MSO“). Rozhodnutie o MSO bolo s účinnosťou od 8. októbra 2023 zrušené rozhodnutím Komisie (EÚ) 2023/1786 z 15. septembra 2023, ktorým sa zrušuje rozhodnutie 2006/928/ES, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 229, 2006, s. 94). Na spor prejednávaný na vnútroštátnom súde sa uplatňovalo *rationae temporis* rozhodnutie o MSO.

⁸ Rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393; ďalej len „rozsudok Asociația „Forumul Judecătorilor din România““).

⁹ Pozri článok 93 ods. 1 Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (zákon č. 304/2022 o organizácii súdnictva), uverejnený v *Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 1104 zo 16. novembra 2022.

rumunské súdy uznali, že žalobcovia majú záujem na podávaní žalôb, ktorých účelom je posilnenie nezávislosti súdnictva a zachovanie postavenia sudcovskej a prokurátorskej profesie¹⁰.

11. V rozsudku č. 8 Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd, Rumunsko)¹¹ rozhodol:

„Na účely jednotného výkladu a uplatňovania článku 1, článku 2 ods. 1 písm. a), r) a s) a článku 8 ods. 1¹ a 1² zákona č. 554/2004 v znení neskorších predpisov rozhodol:

Na účely preskúmania zákonnosti správnych aktov na návrh združení ako dotknutých spoločenských subjektov sa na legitímny verejný záujem možno odvolávať len subsidiárne k legitímnemu súkromnému záujmu, pričom legitímny súkromný záujem vyplýva z priamej súvislosti medzi správnym aktom podliehajúcim preskúmaniu zákonnosti a priamym účelom a cieľmi združení v súlade s jeho stanovami.“

12. V nadväznosti na tento rozsudok Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd) rozhodol, že združenia sudcov a/alebo prokurátorov nemajú aktívnu legitimáciu na začatie konania, ktorého zámerom je zrušenie rozhodnutí CSM týkajúcich sa okrem iného vymenovania sudcov, pomocných sudcov a hlavného inšpektora Inspectia Judiciară (Súdna inšpekcia, Rumunsko).¹² K tomuto záveru dospel z dôvodu, že žalobcovia sa v týchto konaniach odvolávali na verejný a nie na súkromný legitímny záujem.

13. V prípade extenzívneho výkladu pojmu legitímny súkromný záujem, ako bol vymedzený v rozsudku č. 8, vnútroštátny súd zastáva názor, že vzhľadom na tvrdenie žalobcov, že napadnutým uznesením sa vykonáva právna úprava, ktorá oslabuje boj proti korupcii, a tým porušuje záväzky Rumunska voči Európskej únii, môže existovať dostatočná súvislosť medzi cieľmi žalobcov, ako sú stanovené v ich stanovách, a napadnutým uznesením, aby im bol priznaný legitímny súkromný záujem potrebný na pokračovanie v konaní o ich žalobe. V prípade reštriktívneho výkladu rozsudku č. 8 by však žalobcovia mali len legitímny verejný záujem, a preto by nemali aktívnu legitimáciu na pokračovanie v tomto konaní.

14. Keďže žalobcovia tvrdia, že došlo k porušeniu práva Únie, vnútroštátny súd usudzuje, že sa domáhajú účinnej súdnej ochrany v oblasti, na ktorú sa vzťahuje právo Únie. Pýta sa, či striktný výklad pojmu legitímny súkromný záujem, ktorý by obmedzoval škálu žalôb, na ktorých by mohli zotrvať združenia, ako sú žalobcovia, porušuje článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkami 12 a 47 Charty. Vnútroštátny súd žiada tiež o objasnenie, či v nadväznosti na zrušenie OVTČS skutočnosť, že zodpovednosť za vyšetrovanie a trestné stíhanie podozrení

¹⁰ Pozri napríklad rozsudky Curtea de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko – Oddelenie VIII pre správne a daňové veci) v občianskoprávných veciach č. 1475 z 29. apríla 2016; č. 2949 zo 14. júla 2017 a č. 3192 z 24. októbra 2016 (ďalej len „rozsudky č. 1475, 2949 a 3192“). V rozsudku Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD (C-252/22, EU:C:2024:13, body 44 až 48) Súdny dvor preskúmal články 1, 2 a 8 zákona č. 554/2004 v kontexte, v ktorom profesijná spoločnosť advokátov tvrdila, že má aktívnu legitimáciu na pokračovanie v konaní o žalobe na zrušenie rozhodnutia o schválení územného plánu a stavebného povolenia na skládku. Na rozdiel od prejednávanej veci, ktorá sa týka právneho štátu a nezávislosti súdnictva, tento rozsudok sa týka primárne Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, podpísaného v Aarhuse 25. júna 1998 a schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 (Ú. v. EÚ L 124, 2005, s. 1, ďalej len „Aarhuský dohovor“).

¹¹ Rozsudok Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd) č. 8 z 2. marca 2020, uverejnený v *Monitorul Oficial al României*, časť 580, 2. júla 2020 (ďalej len „rozsudok č. 8“). Vnútroštátny súd uviedol, že rozsudok č. 8 bol vydaný na základe odvolania v právnom záujme podľa článku 517 Codul de procedură civilă (Občiansky súdny poriadok). S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa zdá, že rozsudok č. 8 je záväzný tak pre nižšie súdy, ako aj pre Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd).

¹² Pozri napríklad rozsudky senátu pre správne a daňové veci Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd) č. 4524 zo 7. októbra 2021 a č. 4462 zo 6. októbra 2021) (ďalej len „rozsudky č. 4524 a 4462“).

z korupcie sudcov a prokurátorov nebola prenesená na DNA, predstavuje porušenie článku 2, článku 4 ods. 3 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, prílohy IX aktu o podmienkach pristúpenia a rozhodnutia o MSO.

15. Za týchto okolností Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Bránia článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkami 12 a 47 [Charty] obmedzeniu možnosti profesijných združení sudcov a prokurátorov podávať určité žaloby – na podporu a ochranu nezávislosti súdnictva a právneho štátu, ako aj ochranu postavenia týchto profesií – zavedením podmienky existencie legitímneho súkromného záujmu, ktorý bol nadmerne obmedzený na základe záväzného rozhodnutia Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd), na ktoré nadväzuje vnútroštátna prax v prípadoch podobných tomu, v ktorom je formulovaná táto otázka, ktorá si vyžaduje priamu súvislosť medzi správnym aktom podliehajúcim súdnemu preskúmaniu zákonnosti a priamym účelom a cieľmi profesijných združení sudcov a prokurátorov, ktoré sú stanovené v ich stanovách, v prípadoch, keď sa tieto združenia usilujú dosiahnuť účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, v súlade so všeobecným účelom a cieľmi stanovenými v stanovách?
2. V závislosti od odpovede na prvú otázku, bránia článok 2, článok 4 ods. 3 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, príloha IX [k aktu o podmienkach pristúpenia] a rozhodnutie [o MSO] vnútroštátnej právnej úprave, ktorá obmedzuje právomoc [DNA] tým, že zveruje výlučnú právomoc vyšetrovať trestné činy korupcie (v širšom zmysle) spáchané sudcami a prokurátormi určitým prokurátorom, ktorí sú osobitne vymenovaní (generálnym prokurátorom Rumunska na návrh plenárneho zhromaždenia [CSM]) v rámci prokuratúry pri Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd) a prokuratúr pri Curțile de Apel (odvolacie súdy), pričom tieto prokuratúry pri odvolacích súdoch majú právomoc aj v prípade iných kategórií trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi?“

Konanie na Súdnom dvore

16. Písomné pripomienky predložili Združenie „Fórum sudcov Rumunska“, Rumunsko a Európska komisia.

17. Predtým, ako Súdnemu dvoru na základe jeho žiadosti poradím, ako by mal odpovedať na prvú otázku, budem sa zaoberať námietkami, ktoré boli vznesené proti právomoci Súdného dvora a proti prípustnosti prejudiciálnych otázok.

Posúdenie

O právomoci Súdneho dvora a o prípustnosti prvej otázky

Tvrdenia účastníkov konania

18. Žalovaný tvrdí, že vzhľadom na to, že žalobcovia sa nedovoľávajú nijakého práva chráneného právom Únie, Súdny dvor nemá právomoc rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Konanie na vnútroštátnom súde a otázky, ktoré tento súd kladie Súdnemu dvoru, sa týkajú výlučne výkladu vnútroštátneho práva a majú hypotetickú povahu.¹³ Žaloba podaná na vnútroštátny súd je „pilotnou vecou“ alebo „nástrojom“, ktorého cieľom je dosiahnuť podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ.

19. Rumunsko tvrdí, že prvá otázka je neprípustná, keďže vnútroštátny súd jasne nevysvetlil skutkové okolnosti veci, ktorú prejednáva, a najmä neuviedol, ako a na akom základe je právo žalobcov na prístup k súdu obmedzené. Nie je jasné, či toto potenciálne obmedzenie má svoj pôvod v zákone č. 554/2004, v rozsudku č. 8 alebo v reštriktívnom výklade tohto rozsudku. Keďže samotný vnútroštátny súd zastáva názor, že medzi napadnutým uznesením a cieľmi žalobcov existuje priama súvislosť, zdá sa, že žaloba podaná žalobcami je z hľadiska vnútroštátneho práva prípustná, takže odpoveď na prvú otázku by nemala nijaký význam.¹⁴

Analýza

20. Zo zhrnutia tvrdení žalobcov v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v rozpore s tvrdením žalovaného sa žaloba podaná na vnútroštátny súd odvoláva na právo Únie. Žalobcovia sa odvolávajú na článok 2 a článok 19 ods. 1 ZEÚ v spojení z článkami 12 a 47 Charty, s prílohou IX k aktu o podmienkach pristúpenia a rozhodnutím o MSO a žiadajú o ich výklad. Dôvody, ktoré viedli vnútroštátny súd k podaniu návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a otázky, ktoré položil Súdnemu dvoru, odrážajú relevantnosť práva Únie pre riešenie sporu, o ktorom rozhoduje. Ani spis, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, neobsahuje nijaké skutočnosti, ktoré by naznačovali, že spor vo veci samej je nejakým spôsobom vymyslený alebo hypotetický¹⁵.

21. Tvrdenie žalovaného, že žalobcovia sa nedovoľávajú nijakého práva chráneného právom Únie, sa týka podstaty prvej otázky vnútroštátneho súdu, ktorej predmetom je aktívna legitímácia. Táto námietka vzhľadom na svoju povahu nemôže odôvodniť záver, že prvá otázka je neprípustná.¹⁶ Ja na rozdiel od tvrdenia Rumunska zastávam názor, že vnútroštátny súd podrobne opísal skutkové okolnosti prejednávaného sporu, ktoré ho viedli k podaniu návrhu na začatie prejudiciálneho konania, čím v plnom rozsahu dodržal požiadavky článku 94 písm. a) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora Európskej únie.

22. Pokiaľ ide o tvrdenie Rumunska, že odpoveď na prvú otázku nemá nijaký význam, je pravda, že vnútroštátny súd zastáva názor, že žalobcovia majú v prejednávanej veci aktívnu legitímáciu, a poukazuje na to, že iné rumunské súdy uznali ich aktívnu legitímáciu na začatie konaní s cieľom

¹³ Rozsudok z 11. marca 1980, Foglia (104/79, EU:C:1980:73, bod 11).

¹⁴ Rumunsko odkazuje na body 47 a 51 návrhu na začatie prejudiciálneho konania, v ktorých vnútroštátny súd zdá sa konštatuje, že požiadavka priamej súvislosti medzi napadnutým uznesením a cieľmi žalobcov, ako sú uvedené v ich stanovách, je splnená.

¹⁵ Pozri napríklad rozsudok z 11. marca 1980, Foglia (104/79, EU:C:1980:73).

¹⁶ Rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblica (C-896/19, EU:C:2021:311, bod 33 a citovaná judikatúra).

posilniť nezávislosť súdnictva.¹⁷ Vnútroštátny súd však zdôraznil, že existujú aj prípady, keď bol rozsudok č. 8 vykladaný tak reštriktívne, že zbavil žalobcov ich aktívnej legitímácie na pokračovanie v konaniach o takýchto návrhoch.¹⁸ Stačí uviesť, že žalovaný sa pred vnútroštátnym súdom odvolával na rozsudok č. 8 na podporu svojho tvrdenia, že žalobcovia nemajú aktívnu legitímáciu.

23. Navrhujem preto, aby Súdny dvor zamietol jednotlivé námietky vznesené proti jeho právomoci a proti prípustnosti prvej otázky.

O veci samej

24. Prvá otázka sa týka vzťahu medzi právom na účinnú súdnu ochranu pred vnútroštátnymi súdmi podľa práva Únie a vnútroštátnymi predpismi týkajúcimi sa aktívnej legitímácie. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či článok 2 a článok 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s článkami 12 a 47 Charty bránia vnútroštátnym predpisom týkajúcim sa aktívnej legitímácie, ktoré ukladajú združeniam sudcov a prokurátorov povinnosť preukázať, že majú legitímny súkromný záujem¹⁹ na žalobách o neplatnosť aktov, ktoré sú podľa ich tvrdení nezlučiteľné s nezávislosťou súdnictva a právnym štátom.²⁰

25. Ani z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ani z pripomienok účastníkov konania nie je zrejmé, či a prípadne za akých podmienok majú žalobcovia podľa vnútroštátneho práva aktívnu legitímáciu na pokračovanie v konaní o ich návrhu na súdne preskúmanie na rumunských súdoch. Združenie „Fórum sudcov Rumunská“ a Rumunsko tvrdia, že podľa rumunského práva žalobcovia majú aktívnu legitímáciu na pokračovanie v konaní na vnútroštátnom súde. V súlade s rozsudkom č. 8 žalobcovia majú legitímny súkromný záujem na tejto žalobe na súdne preskúmanie napadnutého uznesenia, keďže existuje súvislosť medzi touto žalobou a cieľmi žalobcov, ako sú stanovené v ich stanovách. Žalovaný tvrdí, že rumunská judikatúra ukladá dodatočnú podmienku, podľa ktorej združenia musia preukázať, že akt podliehajúci preskúmaniu má vplyv na ich existenciu ako právnických osôb, ich majetok, podmienky ich činnosti alebo dosahovanie ich cieľov.

26. Žalobcovia podali na rumunské súdy viacero žalôb s cieľom chrániť zásady právneho štátu, pričom niektoré z nich boli predmetom návrhov na začatie prejudiciálneho konania²¹. Nie je jasné, prečo v prejednávanej veci žalovaný spochybňuje aktívnu legitímáciu žalobcov podľa vnútroštátneho práva, keď už bolo rozhodnuté, že žalobcovia majú na rumunských súdoch aktívnu legitímáciu na pokračovanie v konaniach o takýchto žalobách. Združenie „Fórum sudcov Rumunská“ ďalej poznamenáva, že Súdny dvor nenamietal proti prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Asociația „Forumul Judecătorilor din România“.

27. Stačí uviesť, že Súdnemu dvoru v zásade neprináleží namietiť proti prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, keď sa tento návrh považuje za návrh v súlade s článkom 94 jeho rokovacieho poriadku. Pre otázky týkajúce sa výkladu práva Únie, ktoré položil vnútroštátny súd,

¹⁷ Pozri napríklad rozsudky č. 1475, 2949 a 3192.

¹⁸ Pozri napríklad rozsudky č. 4524 a 4462.

¹⁹ Na legitímny verejný záujem sa možno odvolávať aj vtedy, ak priamo súvisí so subjektívnym právom alebo legitímnym súkromným záujmom.

²⁰ V prvej otázke sa uvádza, že požiadavka legitímneho súkromného záujmu bola „nadmerne obmedzená“.

²¹ Pozri napríklad veci, v ktorých bol vyhlásený rozsudok Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a rozsudok zo 7. septembra 2023, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (C-216/21, EU:C:2023:628).

vo všeobecnosti platí prezumpcia relevantnosti. Vnútroštátnemu súdu prináleží vymedziť skutkový a právny rámec vrátane prípustnosti žaloby, o ktorej rozhoduje, podľa vnútroštátneho práva.²²

O účinnej súdnej ochrane práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, a o procesnej autonómii členských štátov

28. Dodržiavanie zásad právneho štátu je jednou zo spoločných hodnôt zakotvených v článku 2 ZEÚ. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ktorý ukladá členským štátom povinnosť ustanoviť dostatočné prostriedky nápravy na zabezpečenie účinnej právnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, je konkrétnym prejavom tejto hodnoty. Účinná súdna ochrana práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, je všeobecnou zásadou, ktorá vychádza z ústavných tradícií spoločných členským štátom, ako je zakotvená v článkoch 6 a 13 EDLP a potvrdená v článku 47 Charty. Pri výklade článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ sa teda musí zohľadniť článok 47 Charty.²³ Podľa článku 47 Charty má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.²⁴

29. Členským štátom tak prislúcha stanoviť systém prostriedkov nápravy a konaní, ktoré zabezpečia účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Členským štátom prináleží určiť súdy a/alebo inštitúcie príslušné na preskúmanie platnosti vnútroštátneho ustanovenia a stanoviť opravné prostriedky a postupy, ktoré umožňujú napadnúť jeho platnosť, a ak je žaloba dôvodná, zrušiť uvedené ustanovenie a určiť účinky takéhoto zrušenia.²⁵

30. Hoci členské štáty musia zabezpečiť účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, v prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti toto právo neukladá členským štátom povinnosť prijať osobitný režim prostriedkov nápravy alebo procesných podmienok žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie²⁶, za predpokladu, že opravné prostriedky a konania dostupné na tento účel sú v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity. Procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, teda nemôžu byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity). Tieto požiadavky sú založené aj na zásade lojálnej spolupráce zakotvenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ.²⁷

²² Pozri analogicky rozsudok zo 6. októbra 2015, Târșia (C-69/14, EU:C:2015:662, body 12 a 13, ako aj citovaná judikatúra).

²³ Rozsudky zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 102 a citovaná judikatúra), a z 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, bod 89).

²⁴ Rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 122). Zatiaľ čo článok 47 Charty prispieva k dodržiavaniu práva na účinnú súdnu ochranu každej osoby podliehajúcej súdnej právomoci, ktorá sa v danom prípade dovoľáva práva, ktoré jej vyplýva z práva Únie, článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ má za cieľ zabezpečiť, aby systém prostriedkov nápravy zavedený každým členským štátom zaručoval účinnú právnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, a to bez ohľadu na to, či členské štáty vykonávajú právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty: rozsudok z 20. apríla 2021, Republika (C-896/19, EU:C:2021:311, body 36, 45 a 52). Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ aj článok 47 Charty majú priamy účinok a priznávajú osobám podliehajúcim súdnej právomoci práva, ktorých sa môžu dovoľávať pred vnútroštátnymi súdmi: rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, body 145 a 146; ďalej len „rozsudok A. B.“).

²⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, bod 34).

²⁶ Rozsudok zo 6. mája 2010, Club Hotel Loutraki a i. (C-145/08 a C-149/08, EU:C:2010:247, bod 74 a citovaná judikatúra).

²⁷ Okrem prípadov, keď právo Únie ustanovuje inak, toto právo neukladá členským štátom nijaký konkrétny súdny model: rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 130).

31. S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa zdá, že vzhľadom na to, že zákon č. 554/2004 a rozsudok č. 8 sa uplatňujú rovnako na žaloby založené na vnútroštátnom práve aj na žaloby založené na práve Únie prejednávane na rumunských súdoch, v prejednávanej veci treba posúdiť len zásadu efektivity. Podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty je ustálené, že členské štáty musia účinne chrániť právo na účinnú súdnu ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie.²⁸ V tejto požiadavke sa odrážajú a zosúladujú zásady subsidiarity a proporcionality stanovené v článku 5 ZEÚ, procesná autonómia členských štátov²⁹ a právo na účinnú súdnu ochranu.³⁰

O nutnosti súvislosti medzi právom na účinnú súdnu ochranu a právom priznaným právom Únie

32. V rozsudku Inuit³¹ Súdny dvor zdôraznil, že ani ZFEÚ, ani článok 19 ZEÚ neukladajú povinnosť vytvoriť iné prostriedky nápravy, ako sú upravené vnútroštátnym právom, s cieľom zabezpečiť dodržiavanie práva Únie pred vnútroštátnymi súdmi. Inak je to len vtedy, ak štruktúra vnútroštátneho právneho poriadku nestanovuje nijaký prostriedok nápravy umožňujúci, a to ani nepriamo, zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie.³² V takých prípadoch musia vnútroštátne súdy uplatniť právomoc rozhodnúť o žalobe, ktorú dotknutá osoba podala na účely ochrany práv, ktoré jej zaručuje právo Únie.³³

33. V uznesení Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/Komisija³⁴ Súdny dvor rozhodol, že právo na prístup k súdu nie je absolútne a podlieha napríklad pravidlám stanovujúcim lehoty na podanie žaloby. Tieto pravidlá však nesmú brániť subjektu podliehajúcemu súdnej právomoci v prístupe k súdu takým spôsobom alebo v takej miere, aby bola dotknutá samotná povaha jeho práva. Takéto pravidlá musia sledovať legitímny cieľ a vzťah medzi prostriedkami, ktoré používajú, a cieľom, ktorý sledujú, musí byť rozumný a primeraný.³⁵ Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu v konaniach na vnútroštátnych súdoch, Súdny dvor uviedol, že „hoci upraviť aktívnu legitimáciu osoby podliehajúcej súdnej právomoci a jej záujem potrebný na

²⁸ Pozri rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 115 a citovaná judikatúra). Pozri tiež rozsudok z 22. októbra 1998, ICO. N. GE.'90 a i. (C-10/97 až C-22/97, EU:C:1998:498, bod 14). Napriek značnému prekryvaniu pri praktickom uplatňovaní zásady efektivity a práva na účinný prostriedok nápravy podľa článku 47 Charty ide o rozdielne požiadavky, ktorých dodržiavanie v plnom rozsahu musia členské štáty zabezpečiť. Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara, Éire agus an tArd-Aighne (C-64/20, EU:C:2021:14, bod 42). Pozri tiež rozsudky z 15. apríla 2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, body 46 až 48); z 3. októbra 2013, Inuit Tapiriit Kanatami a i./Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:625, body 103 a 104; ďalej len „rozsudok Inuit“), a z 13. decembra 2017, El Hassani (C-403/16, EU:C:2017:960, body 26 až 30).

²⁹ Rozsudok z 2. marca 2021, Prokuratuur (Podmienky prístupu k údajom týkajúcim sa elektronických komunikácií) (C-746/18, EU:C:2021:152, bod 42).

³⁰ Rozsudok z 15. mája 1986, Johnston (222/84, EU:C:1986:206, body 13 až 21) je prvým príkladom obhajoby práva na účinnú súdnu ochranu bez ohľadu na existenciu vnútroštátnych procesných predpisov, ktoré bránia takejto ochrane.

³¹ Body 103 a 104.

³² Rozsudok zo 14. mája 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 143 a citovaná judikatúra). Pozri tiež rozsudok z 2. júna 2022, Skeyes (C-353/20, EU:C:2022:423, bod 54 a citovaná judikatúra).

³³ Žalovaný zastáva názor, že rumunské predpisy týkajúce sa aktívnej legitimácie v prejednávanej veci, ako ich vykladá vnútroštátna judikatúra, sú podobné pravidlám aktívnej legitimácie podľa článku 263 ZFEÚ. Podľa môjho názoru toto porovnanie nemá pre prejednanú vec osobitný význam. Pravidlá aktívnej legitimácie a požiadavky okrem iného priamej a osobnej dotknutosti stanovené v článku 263 ZFEÚ sú špecifické pre žaloby o neplatnosť aktov inštitúcií podané na Všeobecný súd. Žaloby v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, podané na vnútroštátne súdy v zásade podliehajú zásade procesnej autonómie. V tejto súvislosti odkazujem na konania vo veciach T-530/22, T-531/22, T-532/22 a T-533/22 prebiehajúce na Všeobecnom súde.

³⁴ Uznesenie zo 16. novembra 2010, Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/Komisija (C-73/10 P, EU:C:2010:684, bod 53). Pozri tiež rozsudok z 28. februára 2013, Arango Jaramillo a i./EIB (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, bod 43), a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 23. júna 2016, Baka v. Maďarsko (CE:ECHR:2016:0623JUD002026112, bod 120).

³⁵ Pozri rozsudok ESLP, 28. októbra 1998, Pérez de Rada Cavanilles v. Španielsko (CE:ECHR:1998:1028JUD002809095, bod 44).

to, aby mohla podať žalobu, v zásade prislúcha vnútroštátnemu právu, právo Únie vyžaduje okrem dodržiavania zásad ekvivalencie a efektivity, aby vnútroštátna právna úprava nebránila právu na účinnú súdnu ochranu...“³⁶.

34. Právo na účinnú súdnu ochranu stanovené v článku 47 Charty neexistuje vo vákuu a musí súvisieť s právom, ktoré právo Únie priznáva, alebo so slobodou, ktorú zaručuje. Každá osoba sa môže odvolávať na článok 47 Charty, ak chce na vnútroštátnom súde napadnúť akt, ktorý členský štát prijal pri vykonávaní práva Únie a ktorý jej spôsobuje ujmu.³⁷ V tomto kontexte majú členské štáty značný rozhodovací priestor na určenie toho, čo predstavuje porušenie práva alebo slobody, ako aj na stanovenie podmienok prípustnosti žalôb a orgánov, na ktoré môžu byť takéto žaloby podané.³⁸

35. Žalobcovia vo svojej žalobe podanej na vnútroštátny súd uvádzajú tri tvrdenia s cieľom preukázať svoju aktívnu legitimitáciu podľa práva Únie. Po prvé analogicky sa odvolávajú na právo podať žalobu, ktoré sekundárne právo Únie priznáva združeniam na ochranu životného prostredia alebo iným združeniam. Po druhé tvrdia, že judikatúra Súdneho dvora stanovuje, že vnútroštátno právo musí stanoviť možnosť podania žaloby v záujme ochrany právneho štátu a nezávislosti súdnictva. Po tretie žalobcovia tvrdia, že majú právo podať žalobu na základe článku 12 Charty.

36. V niektorých prípadoch sekundárne právo Únie osobitne priznáva združeniam aktívnu legitimitáciu na podanie žaloby na vnútroštátnych súdoch v záujme dosiahnutia cieľov, ktoré toto právo sleduje. Vo veciach životného prostredia článok 9 ods. 2 Aarhuského dohovoru poskytuje organizáciám na ochranu životného prostredia prístup k procesu preskúmania určitých konkrétnych úkonov alebo opomenutí.³⁹ V takýchto prípadoch sa tieto organizácie považujú za organizácie, ktoré majú dostatočný záujem alebo práva, ktoré môžu byť porušené, aby mohli pokračovať v konaní o týchto žalobách. Článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru uvádza, že členské štáty prijímú zákony, ktoré poskytnú širšiu alebo dokonca neobmedzenú aktívnu legitimitáciu na pokračovanie v konaní o určitých druhoch žalôb v oblasti životného prostredia, neukladá však povinnosť prijať takéto predpisy.⁴⁰

37. Podľa článku 9 ods. 2 smernice 2000/78⁴¹ členské štáty zabezpečia, aby sa združenia, ktoré podľa kritérií stanovených vnútroštátnymi predpismi majú oprávnený záujem na zabezpečení dodržiavania ustanovení tejto smernice, mohli so súhlasom poškodenej osoby angažovať buď v jej mene, alebo na jej podporu v každom súdnom a/alebo správnom konaní umožňujúcim dosiahnuť vynútenie povinností podľa uvedenej smernice. Toto ustanovenie neukladá členským štátom povinnosť priznať združeniam aktívnu legitimitáciu na začatie súdneho konania, ktorého cieľom je zabezpečiť dodržiavanie povinností, ak nie je možné identifikovať poškodenú osobu. Členské štáty však môžu zaviesť alebo ponechať v platnosti predpisy, ktoré sú pre ochranu zásady rovnakého

³⁶ Rozsudok z 19. marca 2015, E.ON Földgáz Trade (C-510/13, EU:C:2015:189, bod 50). Pozri tiež rozsudky z 13. januára 2005, Streekgewest (C-174/02, EU:C:2005:10, body 18 až 21); z 13. marca 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, bod 36 a nasl.), a zo 6. mája 2010, Club Hotel Loutraki a i. (C-145/08 a C-149/08, EU:C:2010:247, body 74 až 80).

³⁷ Rozsudok z 11. novembra 2021, Gavanzov II (C-852/19, EU:C:2021:902, body 45 a 46, ako aj citovaná judikatúra).

³⁸ Pozri analogicky rozsudky z 12. mája 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen (C-115/09, EU:C:2011:289, bod 55), a z 23. apríla 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18, EU:C:2020:289, body 60 až 65).

³⁹ Za predpokladu, že spĺňajú požiadavky stanovené v článku 2 ods. 5 Aarhuského dohovoru a sú súčasťou „dotknutej verejnosti“, na ktorú toto ustanovenie odkazuje: rozsudok z 8. novembra 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK (C-243/15, EU:C:2016:838, bod 55).

⁴⁰ Rozsudok z 8. novembra 2022, Deutsche Umwelthilfe (Typové schválenie motorových vozidiel) (C-873/19, EU:C:2022:857, bod 49).

⁴¹ Smernica Rady z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

zaobchádzania výhodnejšie než ustanovenia smernice 2000/78. Členský štát teda môže priznať združeniam aktívnu legitímáciu na začatie konania, ktorého cieľom je zabezpečiť dodržiavanie povinností vyplývajúcich zo smernice 2000/78, v prípade, že sťažovateľ nie je identifikovateľný.⁴²

38. Nijaká sekundárna právna úprava Únie nepriznáva združeniam sudcov a prokurátorov aktívnu legitímáciu v súvislosti so žalobami, ktoré môžu podať na vnútroštátne súdy na účely ochrany zásad právneho štátu vo verejnom záujme. Právo Únie neukladá povinnosť ani nezakazuje členským štátom zaviesť pravidlá aktívnej legitímácie s cieľom umožniť takýmto združeniam pokračovať v konaniach o žalobách vo verejnom záujme alebo zaviesť *actio popularis* v záujme právneho štátu a/alebo nezávislosti súdництва.⁴³ Vzhľadom na neexistenciu právnych predpisov Únie⁴⁴ sa takéto združenia musia v zásade dovoľávať vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa aktívnej legitímácie a všetkých práv na podanie takýchto žalôb, ktoré im tieto predpisy môžu priznávať.

39. Žalobcovia zastávajú názor, že v súlade s rozsudkom A. B. majú aktívnu legitímáciu domáhať sa ochrany zásad právneho štátu a nezávislosti súdництва prostredníctvom konania, ktoré začali na vnútroštátnom súde. Súdny dvor v uvedenom rozsudku okrem iného rozhodol, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni zmenám vnútroštátneho práva, ktoré zbavujú vnútroštátne súdy ich právomoci rozhodovať o žalobách podaných neúspešnými uchádzačmi o miesta sudcov, ak sú tieto zmeny spôsobilé vyvolať oprávnené pochybnosti u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť vymenovaných sudcov.⁴⁵

40. Na rozdiel od okolností, ktoré viedli k vydaniu rozsudku A. B. , sa konanie prebiehajúce na vnútroštátnom súde týka vymenovania prokurátorov poverených vyšetrovaním a trestným stíhaním sudcov a nie vymenovania sudcov. Záruky nezávislosti a nestrannosti, ktoré právo Únie vyžaduje od sudcov, bránia vnútroštátnym predpisom, ktoré by mohli priamo alebo nepriamo ovplyvňovať rozhodnutia sudcov, a tým vyvolať „absenciu dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci“⁴⁶. Rozhodnutia, ktorými sa udeľuje súhlas so začatím trestného stíhania sudcov, musí teda prijímať alebo preskúmavať orgán, ktorý sám poskytuje záruky späté s účinnou súdnou ochranou, vrátane záruky nezávislosti. Samotná možnosť, že súhlas s trestným stíhaním sudcov možno žiadať a získať od orgánu, ktorého nezávislosť nie je zaručená, môže sama osebe ovplyvniť ich vlastnú nezávislosť.⁴⁷

41. Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že neúspešní uchádzači o miesto prokurátora okrem iného na odbore vyšetrovania trestných činov zriadenom v rámci PÍCCJ nemajú legitímny súkromný záujem, a teda aktívnu legitímáciu podľa vnútroštátneho práva na spochybnenie napadnutého uznesenia a zákona č. 49/2022, na ktorom je toto uznesenie založené.

⁴² Rozsudok z 23. apríla 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18, EU:C:2020:289, body 61 až 63). To by sa dalo opísať ako umožnenie členským štátom zaviesť do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov určitú formu *actio popularis*. Pozri tiež článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

⁴³ Pozri analogicky rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblica (C-896/19, EU:C:2021:311). Repubblica, združenie registrované ako právnická osoba na Malte, ktorého predmetom činnosti je podpora ochrany súdництва a právneho štátu, podalo *actio popularis* proti predsedovi vlády Malty, ktorá sa týkala okrem iného súladu ustanovení Maltskej ústavy upravujúcich vymenovanie sudcov s právom Únie. Pozri analogicky rozsudok zo 6. októbra 2015, Orizzonte Salute (C-61/14, EU:C:2015:655, body 29 až 41). Súdny dvor potvrdil, že v prípade návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ prináleží vnútroštátnemu súdu, aby označil účastníkov konania vo veci, ktorú prejednáva, vrátane prípadných vedľajších účastníkov konania podľa vnútroštátnych procesných pravidiel.

⁴⁴ Ani akt o podmienkach prístúpenia, ani rozhodnutie o MSO neupravujú priznanie takejto aktívnej legitímácie. Pozri najmä článok 39 tohto aktu a jeho prílohu IX.

⁴⁵ Bod 150.

⁴⁶ Rozsudok Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, bod 197.

⁴⁷ Rozsudok z 5. júna 2023, Komisija/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov) (C-204/21, EU:C:2023:442, body 100 a 101).

Možno ešte dôležitejšie je, že hoci sa v rozsudku A. B. potvrdzuje, že v určitých (obmedzených) prípadoch môžu mať neúspešní uchádzači o miesta sudcov, ktorých záujmy boli poškodené, podľa práva Únie právo podať žalobu na vnútroštátne sudy s cieľom chrániť zásady právneho štátu a nezávislosť súdnictva, v tomto rozsudku sa toto právo nepriznáva združeniam sudcov alebo prokurátorov, ako sú žalobcovia.

42. Pokiaľ ide o článok 12 Charty a slobodu združovania, Súdny dvor v rozsudku Komisia/Maďarsko (Transparentnosť združení)⁴⁸ rozhodol, že združenia musia mať možnosť vykonávať svoju činnosť a fungovať bez neodôvodneného zásahu štátu. Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by sa na žalobcov alebo akékoľvek iné združenia vzťahovali iné alebo prísnejšie pravidlá aktívnej legitímácie ako na iné fyzické alebo právnické osoby. Ako vyplýva z bodu 33 vyššie, právo na prístup k súdu nie je absolútne. S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa zdá, že neexistujú nijaké dôkazy o tom, že pravidlá aktívnej legitímácie v Rumunsku zasahujú do podstaty práva žalobcov na prístup k súdu, že cieľ sledovaný vnútroštátnou právnou úpravou je nelegitímny alebo že prostriedky použité na dosiahnutie tohto cieľa sú neprimerané. Skutočnosť, že stanovky Združenia „Fórum sudcov Rumunska“ upravujú možnosť podávať návrhy na začatie určitých súdnych konaní v záujme dosahovania jeho cieľov, na tomto posúdení nič nemení. Činnosť združenia sa má v zásade vykonávať v súlade so zákonom vrátane pravidiel aktívnej legitímácie.

Návrh

43. Vzhľadom na uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitešť, Rumunsko), takto:

Článok 2 a článok 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s článkami 12 a 47 Charty základných práv Európskej únie, s prílohou IX k Aktu o podmienkach pristúpenia Bulharskej republiky a Rumunska a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, a s rozhodnutím Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii, nebránia vnútroštátnym predpisom týkajúcim sa aktívnej legitímácie, ktoré ukladajú združeniam sudcov a prokurátorov povinnosť preukázať, že majú legitímny súkromný záujem, ako je vymedzený vo vnútroštátnom práve, na žalobe o neplatnosť aktov údajne nezlučiteľných s nezávislosťou súdnictva a právnym štátom.

⁴⁸ Rozsudok z 18. júna 2020 (C-78/18, EU:C:2020:476, body 112 a 113).